

og hvad der lå i erklæringen fra 1968. Og dér skal man jo, hvis man er en god forsker, ikke tage det udgangspunkt, som desværre i et flertal her i Folketinget har taget, nemlig at alt, hvad USA gør, er rigtigt og hævet over enhver kritik og enhver efterforskning; dér må man tage et forskningsmæssigt udgangspunkt, som selvfølgelig går ud på, at det, USA gør, kan være rigtigt, men at det også kan være forkert.

Derfor tror jeg, at vi står i en situation, hvor en analyse af 1968-erklæringen og af tiden efter 1968 vil komme, og at den vil dokumentere, at der var atomvåbenførende krigsskibe i danske havne, og at den *måske* vil dokumentere, at der i de danske arkiver lå et kendskab til disse ting. Det ved vi ikke, og det er det, man vil lægge låg på. Og det, der er konklusionen i debatten i dag, er, at der åbenbart er partier, som har grunde til at forhindre, at vi kommer til bunds i disse ting.

Hermed sluttede forhandlingen.

**Anden næstformand (Henning Grove):**

Som tidligere meddelt skal jeg udsætte afstemningerne til mødet i morgen, torsdag den 16. november.

Den sidste sag på dagsordenen var:

**3) Første behandling af lovforslag nr. L 57: Forslag til lov om Folketingets Ombudsmand.** Af Erling Olsen (S), Ivar Hansen (V), Henning Grove (KF), Margrete Auken (SF) og Kirsten Jacobsen (FP).  
(Fremsat 2/11 95).

Lovforslaget sattes til forhandling.

### Forhandling

**Poul Qvist Jørgensen (S):**

Da vort partis ordfører, fru Dorte Bennedsen, ikke kan være til stede i dag, skal jeg på hendes og på mit partis vegne fremføre følgende:

Det foreliggende lovforslag blev tidligere behandlet her i Tinget den 9. december sidste år, hvorefter det blev lagt tilbage i Retsudvalget, der afgav beretning over forslaget i september 1995.

På den baggrund skal vi i dag drøfte det af Præsidiets genfremsatte forslag. De fleste elementer i lovgivningen på dette område stammer tilbage fra 1950'erne og 1960'erne, og verden ser jo unægtelig noget anderledes ud i dag.

Den væsentligste ændring er, at Ombudsmanden nu skal have kompetence i forhold til kommunerne. For så vidt har han altid haft det på nogle sagsområder, men der er altså tale om en udvidelse, og det foreslås derfor, at Ombudsmanden skal kunne vurdere kommunale beslutninger, og vi kan støtte denne formulering.

Vi ser også gerne, at der kommer en drøftelse af retningslinjerne for Ombudsmandens forhold til tvistnævnene, således at det kan blive afklaret sammen med vedtagelsen af dette forslag.

Det er meget centralt for os at understrege, at Ombudsmanden skal være uafhængig i forhold til den offentlige forvaltning, og at Folketinget derfor kun bør tage stilling til de overordnede retningslinjer. Vi er også opmærksomme på, at institutionen Ombudsmanden ikke må blive større, end at personen ombudsmanden kan følge de enkelte sager.

I forhold til andre lovforslag er vi i den usædvanlige situation, at forslaget er fremsat af os selv, om man så må sige – gennem Præsidiets – og at der ikke er nogen egentlig ressortminister til forslaget. Også derfor kan diskussionen i Retsudvalget blive noget anderledes, selv om formentlig store dele allerede er diskuteret færdige i Retsudvalget.

Vi ser frem til, at der kan samles et bredt flertal bag lovforslaget, og det er for os meget væsentligt, at vi står sammen om dette her.

**Birthe Rønn Hornbech (V):**

En ny ombudsmandslov drejer sig ikke så meget om Ombudsmanden som om borgeren. I Venstre lægger vi meget vægt på, at der hersker en udstrakt retssikkerhed for den enkelte borger over for det offentlige. Graden af retssikkerhed bør naturligvis aldrig være afhængig af, hvilken forvaltningsmyndighed der træffer afgørelsen, om afgørelsen træffes centralt eller lokalt, eller om afgørelsen træffes i den statslige forvaltning eller den kommunale forvaltning.

I en lang række sager er det allerede således, at kommunale afgørelser ender på Ombudsmandens bord. Undersøgelser i Retsudvalget har vist, at der er truffet en lang række væsentlige afgørelser hos Folketingets Ombudsmand, hvor den kommunale forvaltning var første instans. At udvide Ombudsmandens virke til

alle kommunale forvaltningssager rejser for Venstre et meget væsentligt problem i forhold til det lokale selvstyre. Hvordan afgrænses kompetencen mest hensigtsmæssigt? Vi mener, at det bør være lovgiver, der også med Ombudsmandens egen praksis som vigtig retskilde i højere grad via en formulering i loven skal afgrænse kompetencen.

Det er også for Venstres kommunalpolitikere af afgørende betydning, at det af loven fremgår, at der skal tages hensyn til de særlige vilkår, herunder det lokale selvstyre, og hvordan det virker.

Det er af uhyre stor betydning for Venstre, at det kan ses i loven, at Ombudsmandens indseende med kommunernes forvaltning er en retligt præget virksomhed. Vi ønsker således en beskrivelse af den retlige virksomheds afgrænsning over for kommunernes budgetmagt. Vi ønsker en afgrænsning, der cementerer, at Ombudsmanden skal lægge til grund, at det er kommunalbestyrelsen, der inden for gældende rets rammer fordeler kommunernes ressourcer, og at denne vurdering af, hvordan ressourcerne skal fordeles, er af politisk karakter og derfor helt naturligt er forskellig fra kommune til kommune.

Vi har i Retsudvalgets beretning konstateret, at ombudsmandsudvalget ikke har villet lægge forholdene mellem Ombudsmanden og kommunaltilsynet i faste rammer. Venstre finder det i den forbindelse naturligt, at vi også får diskuteret Ombudsmandens kompetence over for kommunaltilsynet og også på dette område overvejer, om ikke afgrænsningen mere naturligt skal foretages af Folketinget, i det omfang det nu kan beskrives i en lov uden at gøre det virkelige liv for Ombudsmanden helt umuligt.

For at borgerne virkelig kan føle, at Ombudsmanden er deres garant for retssikkerheden over for den offentlige forvaltning, er det vigtigt, at ombudsmandsembedet fortsat er personligt. Derfor må sagsmængden også være af et sådant omfang, at Ombudsmanden selv kan både præge og overskue sit embede.

Derfor er vi i Venstre meget optaget af, om man ikke, når man udvider borgernes retssikkerhed over for den kommunale forvaltning, uden at svække retssikkerheden samtidig kunne fritage Ombudsmanden for de sager, hvor der i forvejen må antages at være en særlig retssikkerhed, fordi sagerne afgøres af kollegiale nævn, der i sagsbehandlingsformen kommer meget tæt på domstolene. Den diskussion har vi

haft i Retsudvalget, men den er ikke tilendebragt, og jeg vil gerne her benytte lejligheden til at rette en varm tak til professor Bent Christensen, der på en særlig fin måde har hjulpet os – ikke til en afklaring, for den må vi jo selv nå til, men til at få afdækket nogle områder.

Vi har mærket os, at der er givet udtryk for den opfattelse, at man ikke ved en generel regel kan afskære Ombudsmanden fra at have indseende med domstolslignende nævn, men at alle love, der indeholder klageadgang til domstolslignende, nævn skal gennemgås.

Vi vil godt grave lidt mere i den påstand for at se, om det ikke i hvert fald for nogle råds og nævns vedkommende skulle være muligt at finde en mere enkel løsning, der kan indbygges i ombudsmandsloven og/eller i forvaltningsloven eller andre generelle love.

Jeg vil ikke sige, at vore overvejelser er blevet lettere efter udvalgsarbejdet. Jo flere elementer, der tages med i overvejelserne, jo vanskeligere bliver det at træffe en afgørelse, og vi føler, at der stadig er lang vej til et resultat og mange ting, der skal afdækkes; men vi er foreløbig meget tilfredse med, at det er lykkedes i fred og fordragelighed og næsten enighed at afgive en beretning, der viser, hvor vi er enige, og hvor der er problemer, som vi er enige om fortsat skal belyses og granskes.

Vi lover i Venstre fortsat at arbejde konstruktivt og ser meget gerne, at arbejdet kan munde ud i en bred flertalsindstilling til Folketinget. Vi vil gøre vort til, at Ombudsmanden ikke bliver offer for partitaktiske hensyn.

#### **Helge Adam Møller (KF):**

Da dette lovforslag, vi nu behandler, er en uændret genfremsettelse af det forslag til lov om Folketingets Ombudsmand, som i sidste samling hed lovforslag nr. L 92, og som vi førstebehandlede den 9. december 1994, kan jeg henvise til den tale, jeg dengang holdt som ordfører for den konservative folketingsgruppe. De synspunkter og de overvejelser, som jeg den dag gjorde, er fortsat gældende.

Den 9. december sidste år gjorde jeg bl.a. opmærksom på, at der i den konservative folketingsgruppe var en betydelig skepsis over for dele af lovforslaget, og jeg kan sige, at den skepsis ikke er mindre i dag knap 1 år senere. Vi er ikke overbevist om – være sagt lige ud snarere det modsatte – at Ombudsmanden skal have udvidet sine muligheder for at kontrollere, hvad der sker i kommunerne.

At vi har den holdning, er der i hvert fald fem grunde til:

For det første findes der i dag – altså i 1995 – et veludbygget og omfattende kommunalt tilsyn, som klart har fået stigende betydning siden kommunalreformen for 25 år siden. Kommunaltilsynets opgave er bl.a at vogte over, at kommunalforvaltningens mange og ofte ganske indviklede regler overholdes. Tilsynet skal også kontrollere, at de kommunale forvaltninger overholder den gældende ret, og samtidig har tilsynet en pligt – jeg understreger en pligt – til at tage en sag op til nærmere undersøgelse, hvis det antages, at der kan foreligge ulovlige forhold af en vis betydning.

For det andet: Forvaltningen i kommuner og i amter er underkastet en langt mere direkte demokratisk kontrol end alle de statslige forvaltninger. Kontrollen udøves jo af de mange tusinde folkevalgte lokalpolitikere, som står direkte til ansvar for deres indsats eller eventuel manglende indsats hvert 4. år.

For det tredje: I de senere år har der været en klar – og efter konservativ mening – rigtig tendens til at begrænse mulighederne for at klage over kommunale afgørelser til en statslig myndighed. Dette er sket ud fra den holdning, at hvor der foreligger et betydeligt element af lokalt skøn, vil det være forkert, at en statslig myndighed – man kunne kalde det en fjern statslig myndighed, typisk her i København – kunne omgøre dette lokale skøn, truffet i f.eks. Næstved, Holstebro eller Nakskov. Dette er for øvrigt udtryk for nøjagtig den samme holdning, som et enigt Folketing har, når vi snakker Europapolitik. Jeg tænker her på det, vi kalder subsidiaritetsprincippet, eller på almindeligt dansk nærhedsprincippet, altså det princip, der siger, at EU ikke skal træffe afgørelser eller bestemme på områder, der naturligt eller bedre kan afgøres lokalt, dvs. her i Danmark.

For det fjerde: Vort synspunkt har gjort sig gældende i de senere år – og nu vender jeg altså tilbage til Danmark, til kommunerne og til amterne – nemlig at afgørelser af mindre betydning og vedrørende bagatelagtige spørgsmål ikke bør kunne påklages. Dette synspunkt vil jeg godt kæde sammen med en konservativ holdning om, at det er et væsentligt element i borgernes retssikkerhed, at eventuelle anker eller klager kan blive behandlet og afgjort inden for en rimelig kort tidsfrist, og det er jo meget vanskeligt, for ikke at sige at umuligt, hvis Folketinget bygger lag på lag af klage- og ankemuligheder op oven på hinanden.

For det femte: Det er vigtigt at understrege, at Ombudsmanden allerede i dag efter den gældende lov kan prøve alle kommunale afgørelser, hvor der er mulighed for rekurs, og det skal også fremhæves, at Ombudsmanden yderligere af egen drift kan tage andre kommunale afgørelser op til behandling, hvis Ombudsmanden finder, at der er tale om krænkelse af væsentlige retlige interesser.

Disse fem grunde sammenholdt med de synspunkter, jeg fremførte 9. december sidste år, gør, at den konservative folketingsgruppe ikke finder noget behov for at ændre ombudsmandsloven på dette område.

#### **Margrete Auken (SF):**

Jeg havde da håbet, at vi i dag kunne have konkluderet, at nu kunne vi se at blive færdige. Jeg er selvfølgelig lidt rystet over at høre først og fremmest det konservative medlem sige, at man ikke kan være med til det ene og til det andet og til det tredje og oven i købet at beskrive Ombudsmanden som en fjern statslig instans. Jeg tror, de fleste mennesker, der kommer i klemme i systemet, betragter Ombudsmanden som noget af det nærmeste, de kan komme til, i forhold til de utilgængelige lokalmyndigheder, man ikke kan råbe op.

Jeg håber altså meget, at De Konservative er indstillet på, at vi kører det her igennem, og det er selvfølgelig først og fremmest, fordi vi har brug for at få det kommunale ind, for det er trukket ud i tidens løb. Vi har simpelt hen forringet retssikkerheden for folk i forhold til, hvordan det var, da ombudsmandsloven oprindeligt blev lavet, og jeg synes, det vil være meget beklageligt, hvis De Konservative skal forhindre, at vi nu får det genoprettet. Det, det jo drejer sig om, er at få genoprettet ombudsmandsloven.

Jeg har lige i et møde med Etisk Råd været sammen med Nordskov Nielsen, som refererede, at han plejede at sige, når han var ude at fortælle om ombudsmandsinstitutionen, at institutionen er meget populær, men dens virksomhed er ikke helt så populær, og det har selvfølgelig noget at gøre med, at den træder dem over tæerne, der sidder med magten rundt omkring.

Jeg havde egentlig håbet, at De Konservative ville have glædet sig sammen med os andre over, at det var tilfældet. Jeg håber, jeg har misforstået, hvad den konservative ordfører sagde. Det er så mit sidste håb om det her, for det ville altså være ærgerligt, hvis vi skulle køre det

igennem ved at stemme et så stort parti som De Konservative ned, men det kan være nødvendigt. Vi kan ikke lade dem afgøre, om vi får udstrakt ombudsmandsloven til igen at omfatte også kommunal magtfuldkommenhed, hvor den ytrer sig.

Så vil jeg bare sige, at det arbejde, vi har lavet i udvalget indtil nu, viser, at det er et godt forarbejde, der er lavet til dette lovforslag, og det bør kunne køres igennem hurtigt nu. De hængepartier, vi har, f.eks. at arbejdsmængden bliver for stor, tror jeg i virkeligheden har vist sig ikke at være et reelt problem. Arbejdsmængden bliver ikke uoverkommelig stor. Alting tyder på, at det kan klares med den institution, vi har i øjeblikket.

Spørgsmålet med nævn. Lad os nu oversætte det: Det hedder Flygtningenævnet; vi kan lige så godt kalde spaden for den spade, den er. Det er klart, at hvis Ombudsmanden skal ud af Flygtningenævnet, skal vi tilbage til det gamle flygtningenævnet. Skal vi kun have ét af dem, skal det være meget kompetente folk udpeget på en helt anden måde, end hvis vi har en stribe af dem.

Vi har haft nogle sager, som jeg synes har dokumenteret, at vi ikke kan tage Ombudsmanden ud af Flygtningenævnet, selv om det er meget, meget sjældent, at Ombudsmanden går imod Flygtningenævnet, og det skal vi lige være opmærksomme på.

Men vi har haft Pantelicsagen, og vi har haft et par andre, hvor jeg synes, det har været godt for retsbeskyttelsen, at der netop har været den instans, som ikke var fjern og statslig, men som den lille mand kunne gå til. Derfor er jeg også bekymret over at høre, at Det Konservative Folkeparti nu også vil til at afskære bagatelsagerne, for hvem skal afgøre, hvad der er bagatelsager? Så synes jeg, man skal trække lod, som én foreslog på et tidspunkt, i stedet for at sige, at vi kun skal lade de interessante sager gå til Ombudsmanden, og at tokenokkerne, småtingene osv. ikke skal!

Det er godt, at Ombudsmanden også tager sig af den slags. Jeg håber altså meget, at vi kan komme hurtigt igennem med det her. Jeg synes, vi allerede har gjort et stort arbejde indtil nu, og at der forelå et meget flot forarbejde til dette lovforslag. Jeg er selv medfrem sætter af det, men det er kun som præsidiemedlem, og jeg har ikke fulgt den oprindelige tilblivelse og var egentlig ret imponeret over det arbejde, der allerede var gjort.

Jeg synes ikke, at vi behøver at tærskle så forfærdelig meget langhalm på det mere, medmindre der altså er nogle reelle uenigheder. Hvis ikke de kan løses, og det håber jeg stadig væk meget – jeg håber, jeg har misforstået De Konservative – er det spørgsmålet, om man så ikke simpelt hen bare skal sørge for at blive færdig.

(Kort bemærkning).

**Birthe Rønn Hornbech (V):**

Når fru Margrete Auken håber, arbejdet kan gå hurtigt, og der efter fru Margrete Aukens opfattelse kun er nogle hængepartier tilbage, må jeg uddybe, hvad jeg sagde før, nemlig at for os har udvalgsarbejdet, som vi mener har været utrolig positivt, afsløret, at der er områder, hvor vi synes, man skal gå mere i dybden. Det er fuldstændig rigtigt, som fru Margrete Auken siger, at der godt kan være sager, der tidligere var undergivet Ombudsmanden, men nu er lagt ud til kommunerne og derfor ikke er det. Det er den ene side af det. Men f.eks. Ombudsmandens arbejdsbyrde med råd og nævn er til gengæld så også beskrevet og har efter Venstres opfattelse for længst forladt de forudsætninger, der har været sat op i de forskellige love.

Jeg synes egentlig, drøftelserne har gjort det vanskeligt at tage stilling, og jeg synes, det er en ærlig sag, at man bliver i tvivl på et højere niveau. Vi mener også, at det måske havde været naturligt, at vi afventede Nordskov Nielsen-udvalgets mening om undersøgelser, idet jeg nok synes, at det godt kan give nogle betænkeligheder, hvad der egentlig i fremtiden skal være Ombudsmandens kompetence. Når Ombudsmanden nu undersøger en nuværende højesteretsdommers forhold, synes jeg, der er nogle ting, det er rimeligt, vi ser på i Retsudvalget. Er det det, der var meningen med Ombudsmandens kompetence? Hvordan ser det ud statsretligt?

For Venstre er Ombudsmanden garanten for den lille mands retssikkerhed over for den offentlige forvaltning. Det er det, der er det helt afgørende for Venstre, men der kan være andre arbejdsområder, hvor vi er mere i tvivl, om de naturligt henhører under Ombudsmanden eller f.eks. under nogle af de undersøgelsesorganer, som vi går ud fra at Nordskov Nielsen-udvalget vil konkludere kan foranstalte undersøgelser.

(Kort bemærkning).

**Helge Adam Møller (KF):**

Jeg ved ikke, om fru Margrete Auken har misforstået min ordførertale, men det kan der være to grunde til. Enten vil hun gerne misforstå den, eller også har hun bare ikke kunnet forstå, hvad der blev sagt.

Men det, jeg sagde i dag, adskilte sig utrolig lidt fra det, jeg sagde som ordfører den 9. december sidste år, og der hørte fru Margrete Auken min ordførertale, for jeg kan huske, at fru Margrete Auken havde en kort bemærkning, og jeg var oppe og svare på den. Jeg udbyggede bare et enkelt af de elementer, vi allerede sidste år var utrolig skeptiske over for, nemlig denne udvidelse med hele det kommunale område, og for os er det vigtige jo ikke, at loven bliver færdig særlig hurtigt. Det vigtige for os er, at det, der kommer til at gælde, er en rigtig, hensigtsmæssig og fornuftig lov.

Det er jo ikke sådan, at vi ikke har en ombudsmandslov. Den har eksisteret godt og hensigtsmæssigt i over 40 år. Spørgsmålet er, om vi skal forbedre den på nogle områder, og det vil vi godt være med til, men på de områder, hvor vi ikke synes, det er en forbedring, men nærmest et tilbageskridt, må det være relevant, at vi gør opmærksom på det.

Jeg har forstået, at det er et enigt udvalg, der synes, at det er et problem, hvis Ombudsmanden til sidst får så mange sager, at han i virkeligheden ikke personlig kan præge afgørelserne. Sagsmængden er fordoblet på 10 år, og vedtages dette lovforslag uændret, vil den sandsynligvis blive yderligere fordoblet. Så har vi en firdobling, og så kan Ombudsmanden selvfølgelig ikke, uanset hvor dygtig han eller hun er, overkomme det hele. Det er også et argument, der taler imod – uden at overveje det meget nøje – at udvide med det kommunale område, som altså har et tilsynsråd og en meget nærmere tilknytning til de demokratisk valgte personer, end statslige organer har.

(Kort bemærkning).

**Poul Qvist Jørgensen (S):**

Det er da klart, at hvis der under udvalgsarbejdet og igennem de erfaringer, der er indhøstet, dukker nye momenter op, således som fru Rønn Hornbech beskriver det, skal vi selvfølgelig have det klart.

Men når jeg går herop på nuværende tidspunkt, er det, fordi jeg har taget frem, hvad der egentlig blev sagt sidste år, hvor jeg ikke var

ordfører, og dér vil jeg godt give udtryk for en skuffelse over hr. Helge Adam Møller, som jo har deltaget aktivt i den mængde af møder, der har været i Retsudvalget om denne sag, og som har gjort sig overvejelser og deltaget positivt, når vi har haft sagkyndig bistand, f.eks. af professor Bent Christensen, som det blev nævnt før, og når vi har været på besøg.

Når man så hører hr. Helge Adam Møllers redegørelse nu, er det, som han selv vedstår, stort set en oplæsning fra sidste år, og det vil sige, at hele det arbejde, der nu i 1 år er gjort i udvalget, åbenbart ikke har givet anledning til, at han har flyttet sig.

Det synes jeg er lidt ærgerligt, og jeg kunne da godt fristes til at spørge uden at skulle forlænge debatten ret meget, om det er udtryk for, at vedholdenhed er sådan en eller anden særlig form for konservatisme eller særlig mandighed.

Jeg går altså ud fra, at vi har møder osv. for at prøve på at blive klogere og for eventuelt at flytte os.

(Kort bemærkning).

**Margrete Auken (SF):**

Jeg havde så tydeligvis ikke misforstået hr. Helge Adam Møller, og det er jeg da ked af, men det er så de politiske vilkår, vi skal forhandle videre på, for jeg synes ikke, vi skal lade det helt afhænge af en konsensusstrategi, om vi skal opretholde den reducerede retsbeskyttelse, som vi har fået, fordi der er så mange ting, der nu er lagt ud til kommunerne. Jeg håber virkelig heller ikke, at det er De Konservatives holdning.

Det er klart, at hvis det viser sig, at arbejdsbyrden bliver for stor, er vi nødt til at forholde os til det på en anden måde, men det er altså ikke lige sagen indtil nu, og lad os så vente, til det kommer. Det er faktisk sådan, at meget tyder på – det svar synes jeg også vi har fået, når vi har spurgt om det – at det vil blive meget lidt, det vil øge arbejdsbyrden. Det ligger der faktisk et bilag om, så vidt jeg husker, så det er altså fiktion. Det er også et svar til fru Birthe Rønn Hornbech.

Men til gengæld synes jeg, det var skræmmende, at fru Birthe Rønn Hornbech nu begynder at insinuere, at der skulle være noget galt i, at Ombudsmanden har påtaget sig at reagere på de klager, der er kommet over Asbjørn Jensen, selv om han er blevet udnævnt til højesteretsdommer i mellemtiden. Nu er der faktisk en hel del andre højesteretsdommere, der har fået fingrene i maskinen en gang imellem. Der har været

adoptionssager osv., og det kan da ikke være rigtigt, at fordi man er højesteretsdommer, kan man ikke blive kritiseret. Det ville være helt toset, hvis man ikke kunne blive kritiseret for noget, man havde lavet, før man blev højesteretsdommer. Så ville det da være helt ejendommeligt.

Jeg synes jo nok, at Venstre er skredet gevaldigt på disse sager i forhold til, hvor jeg havde troet, vi havde Venstre herne. Jeg er ikke så overrasket over De Konservative, men jeg håber da meget, at fru Birthe Rønn Hornbech i overensstemmelse med, hvad hun plejer at sige, er på retsbeskyttelsens, på den lille mands side i disse sager og ikke har tænkt sig at indskrænke Ombudsmandens kompetence. Selv om det meget ofte – og det tror jeg fru Birthe Rønn Hornbech og jeg er enige om – ikke er politisk populært og man kommer til at træde på nogle mennesker, der sidder med magten rundt omkring, vil vi jo gerne have, at folk kan få den beskyttelse ikke af en fjern, statslig myndighed, men af vores egen Ombudsmand.

(Kort bemærkning).

**Helge Adam Møller (KF):**

Hr. Poul Qvist Jørgensen er ked af og lidt utilfreds med, at jeg og den konservative folketingsgruppe har nøjagtig den samme holdning i dag, som vi havde den 11. december 1994, og det er rigtigt, at holdningen ikke har skiftet i de 11 måneder. Nu ved jeg godt, at der var en socialdemokratisk statsminister, der engang sagde, at man har et standpunkt, til man tager et nyt, og det skal han ikke høre onde ord om fra min side, for det er da et fornuftigt synspunkt, at man indimellem kan blive klogere; men det er måske ikke så fornuftigt, hvis man stort set i alle sager med 11 måneders varsel skifter holdning til det diametralt modsatte.

Vi har lyttet med stor opmærksomhed og deltaget i den debat, der har været i Retsudvalget, og til det, forskellige kloge folk har sagt for og imod, men jeg kan bare konstatere, at vores holdning på det område er den samme, som den var for 11 måneder siden, og ihvorvel man kan skifte standpunkt indimellem, hvis man bliver klogere, håber jeg da, hr. Poul Qvist Jørgensen også vil anerkende, at der ikke er noget galt i, at man indimellem holder fast i et standpunkt, fordi man stadig væk synes, at det standpunkt er det rigtige.

Det er det, som jeg personligt og som den konservative folketingsgruppe giver udtryk for i

dag. Vi synes, at det, vi sagde for 1 år siden, stadig væk er det rigtige.

(Kort bemærkning).

**Birthe Rønn Hornbech (V):**

Jeg vil sige, at for mit eget vedkommende mener jeg ikke, det henhører under mig eller Venstres folketingsgruppe her i Folketingssalen og uden rettergang at konstatere, at der skulle være højesteretsdommere, der har fået ørerne i maskinen, som fru Margrete Auken så klædeligt sagde det. Hvis fru Margrete Auken kan dømme om det uden rettergang, skal jeg selvfølgelig ikke blande mig i det.

Jeg trøster mig med, at den socialdemokratiske ordfører forstod, hvad jeg mente, nemlig at arbejdet, som jeg synes har været grundigt og frugtbart, har rejst nye spørgsmål, og at der også er en udvikling i gang med nye sager hos Ombudsmanden. Så stillede jeg stiltfærdigt det spørgsmål, om vi ikke skulle også se på det, uden at jeg, som fru Margrete Auken pådutter mig, overhovedet tog stilling til noget som helst. Jeg rejser nogle spørgsmål, og det mener jeg sådan set, vi har pligt til under udvalgsarbejdet, for at vi kan blive klogere; nogle af os synes godt, vi kan blive klogere.

Til sidst vil jeg sige til fru Margrete Auken, at jeg siger, hvad jeg mener, også selv om det ikke er – for nu at bruge fru Margrete Aukens eget udtryk – politisk populært hos fru Margrete Auken.

**Formanden:**

Så er det fru Margrete Auken, og dernæst er vi tilbage i ordførerrækken med hr. Bjørn Elmquist.

(Kort bemærkning).

**Margrete Auken (SF):**

Nej, det var godt, at fru Birthe Rønn Hornbech sagde, hun ikke havde taget stilling til det. Og jeg har nu aldrig ment, at vi skulle være enige; det var faktisk ikke det, jeg sagde. Jeg sagde bare, at jeg plejer at have lidt mere respekt for sådan selvstændig dømmekraft, også i forhold til, at fru Birthe Rønn Hornbech er villig til at tage sådan nogle slagsmål med sit eget bagland – at vi må tage dem med hinanden ind imellem, det giver sig selv.

Og så vil jeg godt lige anholde: Jeg brugte udtrykkelig ordene ørerne i maskinen – nej, nu kan man ikke engang sige anholde, så kan det også gå galt, uden at vi har et grundlovsforhør

eller sådan noget. Da jeg brugte formuleringen ørerne i maskinen, var det jo netop, fordi jeg ikke ville sige, at de var blevet dømt for noget som helst, men kun at de havde haft ørerne i maskinen. Og det er blevet påtalt, og de har rettet sig efter det, sådan som det nu skal være, for vores ombudsmandsinstitution fungerer glimrende, og der er ikke forskel på høj og lav i denne her sammenhæng. De eneste, der har lov til at sige, at han ikke må stikke næsen i sagerne, er os.

Og sådan skal det jo være i denne sammenhæng, for jeg synes, det ville være betænkeligt, hvis vi sagde, at han ikke måtte stikke næsen i en sag, fordi der sad en højesteretsdommer i den. Uha-uha-uha! Der sidder i øvrigt højesteretsdommere i masser af de dér nævn, og jeg går ikke ud fra, at det er derfor, man er betænkelig ved, at de stadig væk er underlagt ombudsmandskompetence.

Så vil jeg godt lige sige om det dér med at afvente Nordskov Nielsen-udvalget: Det vil jeg altså advare meget imod at vi gør. Der er meget, der tyder på, at det kan blive en langsom og lang sag. Nu har vi fået lovning på at få svar ved nytårstid, men jeg har en mistanke om, at det altså bliver trukket noget i langdrag. Nordskov Nielsen-udvalget var nedsat, før vi havde førstebehandling sidste år. Jeg synes ikke, det skal afgøre, om vi kan gennemføre denne her lov, hvordan Nordskov Nielsen-udvalget skal se ud. Så bliver tingene altså viklet sammen på en måde, så vi ender med ikke at kunne rokke os til noget som helst. Hvis svaret kommer her til jul, kan vi jo inddrage det, men jeg tror faktisk, det vil være dumt, og det har heller aldrig været oplægget.

#### **Bjørn Elmquist (RV):**

Det kan jo være helt spændende at overvære sådan en lille karrusel på evighedshjulet i Folketinget, når man begiver sig ud i en debat. Det er også derfor, vi er her.

Jeg vil vende tilbage til lovforslaget og tilkendegive, at vi fra Det Radikale Venstres side er godt tilfredse med, at det er blevet genfremsat, og det vil vi gerne takke Præsidiets for. Vi er jo et af de partier, som i hvert fald p.t. ikke sidder i Præsidiets.

Det er en uændret genfremsættelse, og det ligger i sagens natur, at på trods af de resultater, der er kommet ud af vores behandling i Retsudvalget, og de ideer, der er udtrykt i beretningen, som et stort set enigt udvalg afgav den 21. sep-

tember 1995, kunne Præsidiets ikke begynde at ændre på det udkast til lovforslag, som lå fra ekspertudvalget under professor Bent Christensen. Det har vi fuld forståelse for i mit parti. Deri ligger selvfølgelig ikke et politisk valg fra Præsidiets side.

Dette lovforslag er sjældent derved, at vi ikke har en ressortminister, der sidder og følger med og kommer med gode råd, og vi har heller ingen embedsmænd med i logen, for der er intet ressortministerium. Det er vores egen lovgivning. Og det kan jo så få én til at håbe, at Folketingets partier og vi, der sidder i Retsudvalget, kan vise, at vi egentlig godt kan selv, når vi er på egen boldgade.

Vi lægger vægt på i mit parti, at vi får udvidet Ombudsmandens kompetence til at omfatte også det kommunale område. I takt med den øgede nærhed, der har udviklet sig i det danske demokrati, sådan at flere og flere ting afgøres på kommunalt plan, synes vi, det er meget vigtigt også at få inddraget den del af den danske administration under Ombudsmandens kompetence.

Vi mener i og for sig – det er blevet ganske klart præciseret under udvalgsarbejdet sidste år – at der ikke er nogen, der vil angribe selve kernen i kommunalfuldmagten, altså den lokale kommunalbestyrelses suveræne afgørelse af, hvor man vil lægge et bestemt serviceniveau; men når det kommer til administrationen, mener vi nok, at det kan være en meget vigtig ombudsmandsopgave at påse, at man også i den kommunale forvaltning følger det, vi kan kalde god forvaltningsskik.

Vi mener også, at det undervejs i udvalgsbetænkningen blev klargjort, hvad det var, der lå i ekspertudvalgets tanker om, hvilke nævn der skulle undtages. Vi nåede også et langt stykke ad vejen – føler vi i hvert fald – i retning af at se, hvilke nævn og tvistafgørende instanser der har så domstolslignende procedurer, at det kan virke forsvarligt at undtage dem fra Ombudsmandens kompetence.

Alt i alt vil jeg sige, at da jeg begav mig her ned for at deltage i førstebehandling af dette lovforslag, havde jeg i og for sig en pæn tillid til, at det skulle kunne lykkes at blive færdige i indeværende folketingssamling, ikke fordi det vigtigste er at få hastet en lovgivning igennem, men fordi jeg mente, det så ud til, at der på fuldt ansvarlig vis kunne findes løsninger på de problemer, der lå fra sidste års behandling.

Jeg ved så ikke rigtig, om vi ved denne førstebehandling må konstatere, at partierne har talt sig fra hinanden igen. Jeg vil ikke drage den konklusion endnu, men vil lade tvivlen komme den anklagede til gode. Jeg håber, det vil kunne lade sig gøre med alle gode kræfter og alle gode viljers samarbejde at nå til vejs ende i denne folketingssamling.

Det er rigtigt, at der er nogle udestående problemer, men jeg tror altså også godt, det kan lade sig gøre at få de problemer løst, få dem knust, sådan at vi – når vi også ser, hvad Nordskov Nielsen-udvalget kommer med – kan få det passet ind i den rigtige sammenhæng. Det ville være mærkeligt, om vi ikke, når vi slutter til sommer, skulle kunne sige, at vi er ved vejs ende, og at vi ikke skal have det her op i en tredje folketingssamling.

#### **Tom Behnke (FP):**

Jeg er lidt forundret over den debat på korte bemærkninger, der udspandt sig for et kort øjeblik siden. Som jeg hørte det, var der tilkendegivelser fra V og K om hovedsynspunkterne i forhold til det lovforslag, vi behandler her i dag, et lovforslag, som er fuldstændig uændret i forhold til det lovforslag, der blev behandlet i sidste samling.

Derfor er det da naturligt, at man lige får ridset op, hvor det var vi stod dengang, og hvor vi står i dag. Da lovforslaget er genfremsat fuldstændig uændret, er det relevant, at man lige får ridset hovedsynspunkterne op, og jeg synes ikke, det er rimeligt, at både Socialdemokratiet og SF's ordfører bliver nærmest polemiske, blot fordi man tillader sig kort at ridse hovedsynspunkterne op.

Det betyder jo ikke, at man ikke har været med til forhandlingerne. Det betyder heller ikke, at man ikke er villig til at indgå nogle kompromiser, og at der ikke kan ændres nogen ting. Sådan forholder det sig i hvert fald for Fremskridtspartiets vedkommende. Vi har været med i forhandlingerne hele vejen igennem, vi glæder os til, at forhandlingerne skal fortsætte, og vi er da klar til at indgå nogle kompromiser, hvis det skal være nødvendigt.

Men vi har da også nogle holdninger, som vi har med i tasken, når vi går til forhandling, og når vi nu har muligheden i dag for lige at få ridset op, hvad synspunkterne er, synes jeg, det er relevant, at man gør det, uden at vi får en meget polemisk debat på korte bemærkninger her i dag. Forslaget er jo i virkeligheden blot et start-

skud til anden halvleg af de forhandlinger, der skal foregå i udvalget, for forhandlingerne er slet ikke færdige endnu.

Men til trods for den lidt polemiske debat, der har været på korte bemærkninger tidligere på dagen, vil jeg alligevel vove det ene øje og ridse op, hvad Fremskridtspartiet mener om denne her ombudsmandslov, og hvor vi står henne.

Vi har også den opfattelse, at det, der er det vigtige, er, at Ombudsmanden er uafhængig; han skal være helt og aldeles uafhængig. Det er også vores opfattelse, at vi kun skal have én ombudsmand. Der skal ikke være nogen viceombudsmand, og der skal ikke være andre typer ombudsmand – der har været foreslået en børneombudsmand osv.

Det er vores opfattelse, vi skal have én ombudsmand, han skal være uafhængig, og han skal være personificeret, således at når hans underskrift står på en afgørelse, så ved han helt præcis, hvad det er for en sag, han har truffet afgørelse i, og således at når man vender tilbage, så kan ombudsmanden huske eller i hvert fald relativt hurtigt få genopfrisket sagen, altså at det er en personlig afgørelse, at det er ombudsmanden og ikke institutionen, der har behandlet sagen.

Vedrørende udvidelsen af Ombudsmandens kompetence til også at tage sig af kommunale sager må jeg sige, at dér er Fremskridtspartiet lidt tilbageholdende.

Vi er også lidt bekymrede over, om vi skal udvide sagsmængden i det omfang, som forslaget lægger op til, og som debatten også har kørt lidt på, for vi har tilsynsrådene, og det er dem, der fører tilsyn med kommunerne. Og hvis ikke de gør det godt nok, synes jeg, vi skal kigge på tilsynsrådene og så få strammet tilsynsrådene op.

Der kan godt være steder rundt i landet, hvor det måske ikke kører helt, som det burde gøre, i tilsynsrådene, det skal jeg ikke kunne sige; men hvis det er tilfældet, så lad os se på det, og så lad os få strammet op på det og måske kigge lidt på habiliteten i tilsynsrådene, frem for at vi går ind og siger, at Ombudsmanden fremover skal til også at behandle de sager. Det synes jeg vil være synd, for jeg er sikker på, at Ombudsmandens skrivebord vil blive overdænget med så mange sager, at Ombudsmanden ikke længere kan overkomme sagsmængderne. Det vil være synd, for så mister Ombudsmanden den funktion, han egentlig har.



Jeg synes også, at når vi taler om de sager, som Ombudsmanden tager op af egen drift – fængselsinspektion osv. – burde Ombudsmanden måske nok indskrænke sit virke lidt og i højere grad koncentrere sig om de sager, som bliver indklaget til ham, og i første omgang tage sig af dem. Har han så tid derudover – og det tvivler jeg på at han har, i hvert fald i disse dage – kunne han eventuelt tage fat på nogle af disse egendriftssager. Men som sagerne står i øjeblikket, er jeg sikker på, at Ombudsmanden har rigeligt at gøre med at kigge på de sager, der bliver indklaget til ham.

Forslaget vil jo også, hvis vi blot udvider på nogle punkter uden at regulere på andre punkter, alt andet lige betyde, at der skal ansættes flere mennesker i Ombudsmandsinstitutionen. Det vil sige flere udgifter og mere bureaukrati, og det er vi som bekendt ikke de store tilhænger af. Vi kan da se på det, men jeg tror bare ikke, at det er nødvendigt at tilføre yderligere ressourcer i denne sag. Jeg tror, det er vigtigt, at vi får præciseret, hvilke opgaver vi ønsker Ombudsmanden skal tage sig af.

Det fører mig frem til disse nævn, råd osv., som Ombudsmanden i visse tilfælde har skønnet at han har kompetence over for, og som han i andre tilfælde har skønnet at han ikke har kompetence over for. Jeg har set på den liste, som vi har fået i Retsudvalget som bilag til dette lovforslag, og jeg kan ikke se nogen rød tråd i, hvornår Ombudsmanden har følt, at han var kompetent, og hvornår han ikke var det. Jeg synes, det er ét rod frem og tilbage, om han har følt sig kompetent den ene dag, og han ikke har gjort det den anden dag.

Det kan hænge lidt sammen med de skiftende ombuds mænd igennem tiderne. Det kan måske også skifte lidt mellem, hvilke sagstyper der har været tale om, men alt andet lige vil det være hensigtsmæssigt, at vi i hvert fald får en klar afgrænsning af, hvilke nævn vi ønsker Ombudsmanden skal have indsigt i, og hvilke han ikke skal. Jeg kan i hvert fald nævne en række nævn, som jeg mener han ikke burde have indsigt i. Omvendt er der nogle, hvor han selv har følt, at han var inkompetent, og hvor jeg ikke kan se noget bekymrende i, at han fik lov til at få indsigt i, hvad der foregår dér.

Men som sagt, dette lovforslag er en uændret genfremsættelse, og det er, som jeg sagde tidligere, egentlig kun et startskud til, at vi kan fortsætte debatten i Retsudvalget. Det glæder jeg

mig meget til, og jeg håber da, at vi finder en fornuftig løsning på det.

Hermed sluttede forhandlingen.

### Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

### Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

### Meddelelser fra formanden

#### Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

#### Nordisk Råd (9/11 95):

Udtræder: Svend Erik Hovmand (V)

Nyt medl.: Ivar Hansen (V)

#### OSCE's parlamentariske forsamling (9/11-95):

Udtræder: Grete Schødt (S)

Nyt medl.: Keld Albrechtsen (EL)

#### Arbejdsmarkedsudvalget (9/11 95):

Udtræder: Pia Christmas-Møller (KF)

Nyt medl.: Bendt Bendtsen (KF)

Udtræder: Eva Møller (KF)

Ny stedf.: Pia Christmas-Møller (KF)

#### Erhvervsudvalget (9/11 95):

Udtræder: Niels Ahlmann-Ohlsen (KF)

Nyt medl.: Flemming Hansen (KF)

Udtræder: Flemming Hansen (KF)

Ny stedf.: Niels Ahlmann-Ohlsen (KF)

#### Europaudvalget (9/11 95):

Udtræder: Henning Grove (KF)

Nyt medl.: Lene Espersen (KF)

Udtræder: Lene Espersen (KF)

Ny stedf.: Henning Grove (KF)

**Finansudvalget (9/11 95):**

Udtræder: Anne Birgitte Lundholt (KF)

Nyt medl.: Pia Christmas-Møller (KF)

**Kommunaludvalget (9/11 95):**

Udtræder: Torben Rechendorff (KF)

Nyt medl.: Pia Christmas-Møller (KF)

Udtræder: Bendt Bendtsen (KF)

Nyt medl.: Torben Rechendorff (KF)

**Kulturudvalget (9/11 95):**

Udtræder: Karen Højte Jensen (KF)

Nyt medl.: Torben Rechendorff (KF)

Udtræder: Torben Rechendorff (KF)

Ny stedf.: Karen Højte Jensen (KF)

**Miljø- og Planlægningsudvalget (9/11 95):**

Udtræder: Brian Mikkelsen (KF)

Ny stedf.: Lene Espersen (KF)

**Det Politisk-Økonomiske Udvalg (9/11 95):**

Udtræder: Hans Engell (KF)

Nyt medl.: Per Stig Møller (KF)

**Retsudvalget (9/11 95):**

Udtræder: Henning Grove (KF)

Nyt medl.: Gitte Seeberg (KF)

Udtræder: Gitte Seeberg (KF)

Ny stedf.: Bendt Bendtsen (KF)

Udtræder: Pia Christmas-Møller (KF)

Ny stedf.: Brian Mikkelsen (KF)

**Socialudvalget (9/11 95):**

Udtræder: Bendt Bendtsen (KF)

Nyt medl.: Lene Espersen (KF)

Udtræder: Helge Adam Møller (KF)

Ny stedf.: Bendt Bendtsen (KF)

**Udvalget vedrørende Det Ethiske Råd (9/11 95):**

Udtræder: Torben Rechendorff (KF)

Nyt medl.: Karen Højte Jensen (KF)

**Det Politisk-Økonomiske Udvalg (10/11 95):**

Udtræder: Pia Gjellerup (S)

Nyt medl.: Ole Stavad (S)

**Dansk Interparlamentarisk Gruppens bestyrelse (15/6 95):**

Udtræder: Birgit Thye-Petersen (V)

Ny stedf.: Erik Jacobsen (V)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 16. november 1995, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er oplået i salen.

Mødet hævet kl. 17.33

---